

سرشناسه:	مجید امرایی / ۱۳۴۸
عنوان و نام پدید آور:	نمایش نوشته‌ها (مجموعه نوشتارها) مجید امرایی
مشخصات نشر:	انتشارات مؤسسه مطبوعاتی سرای روزنامه‌نگاران، ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری:	۱۷۲ ص، ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س. م.
شابک:	۶۰۰۰ ریال ۱ - ۵-۹۳۴۹۹-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
موضوع:	ادداشت / مقاله و خطابه
موضوع:	مقاله‌های پارسی - قرن ۱۴
رده بندی کنگره:	۱۳۹۱ ن ۸ الف / PN ۲۰۳۸
رده بندی دیویی:	۱۵ / ۷۹۲
شماره کتاب شناسی ملی:	۲۰۲۸۱۷۲

نمایش نوشته‌ها

مجموعه نوشتارهای مطبوعاتی

ناشر: انتشارات سرای روزنامه‌نگاران ایران

پدید آورنده: مجید امرایی

ویراستاری: گروه پیراست، صدیقه حسن‌زاده

صفحه آرا: الناز قنبری

طراح جلد: مسمود نوروزی

تاریخ و نوبت چاپ: چاپ اول تابستان ۱۳۹۲

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: طاهر

فهرست

۶	 مقدمه
۱۳	 بزین طیبال ریحانی بزین طیب سلیمانی
۲۳	 چرا حال تئاتر اینقدر خوب نیست؟
۲۷	 نمایش، آموزش، تقویت قوه بصیرت
۴۰	 نمایش خیابانی هنری مردمی و امداد سنت‌های کهن نمایشی
۴۷	 تعزیه، نمایشی حماسه‌گو و نقل‌پرداز
۵۱	 نگاهی به تئاتر ژاپن
۵۶	 تئاتر آخرالزمانی
۶۲	 آسیب‌شناسی تئاتر دینی؛ ضرورت‌ها و پیشنهادها
۶۵	 شما روی صندلی داغ نشسته‌اید!
۷۲	 نمایش خیابانی، ریشه‌ای در فرهنگ هزاران ساله هنر نمایشی ایران
۸۰	 پایداری جوهره اصلی تئاتر مقاومت
۸۳	 تئاتر گرجستان و امداد هنرهای نمایشی در ایران
۸۵	 تئاتر در جمهوری ازبکستان
۹۰	 نمایش درمانی راهی برای دریافت حقیقت
۹۵	 تئاتر هنری همزاد زندگی اجتماعی بشر
۹۹	 مدیریت هنری / غفلت‌ها و ضرورت‌ها
۱۰۵	 گذری بر نمایش خیابانی
۱۱۸	 هنر درمانی چیست؟
۱۲۵	 نمایش درمانی ریشه در تاریخ تئاتر دارد
۱۳۰	 نگاهی به سرگذشت تئاتر ملی
۱۳۶	 نمایش درمانی برای کودکان
۱۴۹	 آلبوم
۱۵۲	 ویژه‌واژگان
۱۶۸	 نام نما

مقدمه

یادداشت و مقاله از تاثیرگذارترین نوشتارهای علمی روزنامه‌نگاری نوین محسوب می‌شود نویسندگان در این نوشتارها می‌توانند تصمیم‌سازی جدی بروند برنامه‌های تخصصی، علمی، مدیریتی، سیاسی، باورها و عملکردهای اجتماعی کارگزاران در عرصه‌های مختلف داشته باشند.

از یک نظر می‌توان گفت یادداشت، ارجحیت بیشتری بر سایر گونه‌های روزنامه‌نگاری دارد زیرا یادداشت فراتر از مرزهای خبر، گزارش‌های خبری و تحلیلی گستره‌ای است که در آن، نویسنده این امکان را می‌یابد تا با مرتبط ساختن بخش‌های مختلف یک واقعه به نتیجه‌گیری دقیق و تاثیرگذاری بهتری برسد؛ پیشنهاد ارائه کند و چشم‌انداز جدیدی از موضوع مورد بحث را به مخاطبان خود بشناساند، امکانی که در گزارش‌های خبری و سایر عرصه‌های روزنامه‌نگاری کمتر وجود دارد.

یادداشت مطبوعاتی چیست: یادداشت‌نویسی در مطبوعات معمولاً با عناوین گوناگونی درج می‌شود. فراگیری آن از نظر موضوع (رویداد) بسیار است و در محدوده موضوعی خاص جای نمی‌گیرند؛ مسائل شهری، روابط انسانی، مشکلات اجتماعی، حوادث کوچک و بزرگ، رویدادهای مختلف ورزشی، هنری، فرهنگی و مواردی اینچنینی در یادداشت مطبوعاتی همواره مورد بحث و مذاقه قرار می‌گیرند.

از نظر شیوه پرداخت، نثر یادداشت محدود به شیوه خاصی نیست و به سبک و فریحه نویسنده بستگی دارد. نثر کلاسیک و جدی، انتقادی، گاهی طنز و حتی هزل می‌تواند منجر به خلق یادداشت‌های متفاوتی شود. برخی از یادداشت‌ها که به طور مستمر به چاپ می‌رسند، جا و ستون معینی را به خود اختصاص می‌دهند و دلیل عمده این کار واکاوی دقیق یک مسئله خاص در هر شماره از نشریه و یا شاید جاذبه‌های انتقادی یا طعنه‌آلود آن باشد. چنین یادداشت‌هایی با عناوین ثابت، گاهی با بحث رونق نشریات می‌شوند و خوانندگان فراوانی نیز می‌یابند. از «چرند و پرند» علامه دهخدا در روزنامه «صورت‌ساز» تا یادداشت‌هایی که کم و بیش نظایر آن در دوره کنونی انتشار می‌یابند، همواره از ستون‌های پرفرمدار به شمار می‌روند.

یادداشت‌های مطبوعاتی باید اسم و امضاء داشته باشند تا به عنوان نظر نشریه قلمداد نشوند هر چند که نام مستعار باشد و دیدگاه نشریه با نظر نویسنده همخوانی داشته باشد. «یادداشت و نظرها» با عناوین دیگری چون «روزشمار»، یادداشت روز، یادداشت هفته و یا ماه (در هفته‌نامه یا ماهنامه‌ها)، یادداشت‌های سردستی، دیدگاه، نگاه، نیم‌نگاه، «اشاره» در نشریات به چاپ می‌رسند. شکل دیگری از این گونه نوشتارها با عنوان «تربیان آزاد» یا یادداشت‌های مناظره‌ای، از جمله پرفرمدارترین بخش‌های روزنامه‌نگاری امروز ما است. در این گونه یادداشت‌های مطبوعاتی معمولاً یک بحث روز را مطرح می‌کنند و از صاحب نظران می‌خواهند تا نظرات خود را در مورد آن بیان کنند، این نظرات موافق یا مخالف و مقابل نظرها به خودی خود بازار بحث را گرم می‌کند، به ویژه این که نویسندگان یادداشت‌ها از افراد سرشناس قشرهای مختلف علمی، ادبی، هنری، اقتصادی، سیاسی و ورزشی باشند. در این یادداشت‌ها از ارائه نظر در مورد ایجاد رابطه بایک کشور گرفته تا مباحثی درباره شعر نو قدیم می‌تواند مطرح شود. این نوع یادداشت‌ها در محافل خاص و در عین حال میان مردم ایجاد بحث می‌کنند و اگر به طور مناسبی ارائه شوند، مورد استقبال فراوان قرار می‌گیرند.

مقاله مطبوعاتی چیست: نگارش و توسعه فکر، عقیده و نظر، بهره‌مند از موضوعی خبری و روش‌های صحیح نویسندگی با رعایت نظم منطقی و ایجاز، مقاله مطبوعاتی نامیده می‌شود. از ویژگی‌های مقاله‌های مطبوعاتی، نخست خبری بودن و سپس ایجاز و کوتاهی مطلب است، مقاله‌های مطبوعاتی باید برای عموم مردم جذاب باشند. اصولاً مقاله در رأس سایر مطالب مطبوعات است، به‌طوری که نویسندگان مقاله‌ها به‌عنوان عناصر مجرب، آگاه و فرهیخته روزنامه شناخته می‌شوند.

پیدایش مقاله‌نویسی در مطبوعات به زمان ظهور رادیو و تلویزیون و توسعه اطلاع‌رسانی توسط این رسانه‌ها باز می‌گردد. در زمانی که رسانه‌های فراگیر در کمترین زمان به نقل اخبار می‌پرداختند، در این زمان روزنامه‌ها مجبور بودند به کارکردهای دیگر خود، هم‌چون نقد و نظر درباره اخبار روز بپردازند. از این پس بود که روزنامه‌نگاری به شکل تخصصی آن در انواعی نظیر مقاله‌نویسی، کاریکاتور و عکاسی گسترش یافت. نویسنده مقاله در حقیقت اندیشه خود را پیرامون یک رویداد می‌نویسد و بدین ترتیب با مکتوب کردن اندیشه خود سعی در ماندگاری آن دارد.

شیوه نگارش مقاله: میل و علاقه به نوشتن، ادانه پیام در مقاله، در نظر گرفتن سلیقه و خواست خواننده، انتخاب درست نشریه با توجه به موضوع و سبک انجام اینکه در «کجا» و برای «چه کسانی» می‌نویسیم، از مواردی است که یک مقاله‌نویس باید بیشتر بدان‌ها توجه کند. نکته اساسی در مقاله‌نویسی این است که مقاله، خواه دارای سوژه واقعی باشد و خواه دارای سوژه تخیلی، باید متضمن پیامی باشد که همان هدف مقاله است و ترسیم‌کننده عقیده شخص نویسنده درباره موضوع.

کارشناسان روزنامه‌نگاری هشت مرحله به قرار زیر را برای نوشتن یک مقاله مطبوعاتی ترسیم کرده‌اند: (موضوع‌یابی، دسته‌بندی انواع موضوع، ارزیابی موضوع، تهیه طرح کلی مقاله، انتخاب نام مقاله، جمع‌آوری اطلاعات، شروع مقاله، متن مقاله).

الف) موضوع‌یابی: مقاله بدون موضوع و سوژه معنا و مفهومی ندارد، روزنامه‌نگار حرفه‌ای از هر رویدادی حتی ناچیز و غیرمهم که در اطرافش روی می‌دهد می‌تواند موضوع بسازد؛ یک مقاله نویسنده حرفه‌ای با استفاده از خاطرات و تجربه‌های شخصی خود و دیگران، بهره‌گیری از نشریات، اخبار رادیو و تلویزیون و حتی گاهی‌های تبلیغاتی، می‌تواند به موضوع‌های بکر و جذابی دست یابد. برای مثال گفت و گو با یک راننده که خاطره‌ای کوتاه از جبهه‌های جنگ را برای شما روایت می‌کند یا یک جمله از یک پناهنده افغان و حتی برخی گاهی‌های تبلیغاتی می‌تواند موضوع جالبی را برای نویسنده ترسیم نماید.

نکته اساسی اینکه همانند داستان‌نویسی، اغلب موضوع مقاله باید یک کلمه مثل گرانی، طلاق، مسکن، شکلات جوانان، ایثار، شهامت، تربیت، بیکاری، ازدواج جوانان، قتل، دزدی یا رباخواری باشد. پس از اینکه موضوع مشخص شد نویسنده باید در خصوص آن نظر خود را عنوان کند و این نظر همان پیام مقاله است که معمولاً در انتهای مقاله با یک استنتاج مناسب و مؤثر بیان می‌شود.

ب) انواع موضوع: اصولاً هر مقاله‌نویس به موضوعاتی می‌پردازد که با نثر و روحیات وی سازگار باشد. هر چند سوژه‌ها را براساس رویکردهای یک نشریه می‌توان به سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و از این نمونه تقسیم کرد اما برای تازه‌کاران تقسیمات دیگری شامل سه تقسیم زیر راهگشا خواهد بود.

- موضوع‌های عینی و کلی: این موضوع‌ها شامل تمام سوژه‌های سیاسی، اقتصادی، هنری و فرهنگی است که اکثر افراد جامعه با آنها ارتباط دارند؛ مثل ترافیک و انواع نهرها و ...

- موضوع ذهنی: مهم: شامل موضوع‌هایی هستند که مادی و ملموس نیستند و هرکس برداشت خاصی از آنها دارد؛ مثل شهامت، حسادت و ...

- طراحی یک شخصیت: برخی اوقات موضوع یک مقاله حول محور شخصیت یک فرد، به عنوان نمونه یک ورزشکار، یا هنرمند در می‌آید.

پ) ارزیابی موضوع مقاله: قبل از نوشتن یک مقاله باید سوژه آن را به درستی ارزیابی کرد و نحوه تأثیرگذاری، جالب بودن و میزان علاقه مخاطبان را مورد توجه قرار داد. اگر تصور می‌کنید مقاله شما با اقبال عمومی خوانندگان مواجه نخواهد شد آن را ننویسید. در حقیقت اگر فکر می‌کنید حرفی برای گفتن و پیامی برای رساندن ندارید هیچگاه دست به قلم نبرید. اصولاً تهیه مقاله، زمانی مشکل می‌شود که مطلب زیادی برای گفتن وجود نداشته باشد.

ت) تهیه طرح کلی مقاله: شباهت‌های بسیار زیادی بین داستان‌نویسی و مقاله‌نویسی وجود دارد به همین دلیل پیش از هر چیز بهتر است به طور اختصار به شیوه آموزش داستان‌نویسی اشاره داشته باشیم کارشناسان نوشتن یک داستان را به پنج مرحله شامل: موضوع، پیام، طرح، اسم داستان و پرداخت داستان تقسیم کرده‌اند.

- موضوع: ابتدا باید موضوع داستان روشن شود. موضوع می‌تواند با توجه به محیط اطراف و خاطرات پیدا شود. موضوع برخلاف «پیام» در پی رد یا اثبات عقیده یا نظری نیست.

- پیام: پس از انتخاب موضوع باید نظر نویسنده درباره آن روشن شود. نظر نویسنده درباره موضوع داستان را پیام می‌گویند که تمام اجزا و عناصر داستان باید در خدمت این پیام باشد.

- طرح: طرح، کلیت و چارچوب اصلی داستان است که باید قبل از نوشتن داستان آماده شود. در طرح باید نقطه شروع، بدنه و پایان قصه کاملاً روشن و واضح باشد. همچنین در طرح باید هر عمل و حادثه‌ای، علتی کاملاً روشن و منطقی داشته باشد و در آن شخصیت اصلی، حادثه اصلی، زمان و مکان داستان مشخص شود.

- اسم داستان: اسم داستان باید جذاب و خوش‌آهنگ باشد اما طرح داستان را فاش نسازد.

- پرداخت داستان: پرداخت شخصیت در داستان؛ پرداخت زمان در داستان؛ تعریف داستان.

- پرداخت شخصیت در داستان: شخصیت‌پردازی باید شامل پرداخت به خصوصیات ظاهری و اخلاقی

باشد که از طریق مستقیم، مثلاً توسط یکی از شخصیت‌ها و یا غیر مستقیم، همچون جدال و گفت‌وگو، انجام شود.

- پرداخت زمان در داستان: زمان در داستان فقط لحظاتی ذکر می‌شود که حوادث خاصی در آن زمان اتفاق افتاده باشد.....

- تعریف داستان: تعریف داستان معمولاً به دو شیوه اول شخص و سوم شخص است، در اول شخص معمولاً از نگاه شخصیت اصلی، داستان روایت می‌شود و در شیوه سوم شخص، داستان از نگاه یک شخصیت دانای کل که بر همه جوانب داستان و زوایای شخصیت‌ها اشراف دارد روایت می‌شود. به این ترتیب در مقاله نویسی همانند داستان‌نویسی، شما باید یک طرح کلی و خلاصه شده از مقاله را آماده نمایید که در آن شروع مقاله، متن مقاله و انتهای آن مشخص باشد. در طرح کلی مقاله انتخاب نکات مهم و نیز تهیه فهرستی از آنچه می‌خواهید بنویسید یکی از اصول است.

ث) نام مقاله: هر چند احتمال دارد نام مقاله بارها تغییر کند اما انتخاب نام مقاله در ابتدا و قبل از نوشتن، شما را در نگارش مقاله یاری می‌دهد. نام مقاله بایستی در برگزیده پیام آن مقاله باشد اما طوری که استنتاج و نظر نویسنده را درباره موضوع، فاش نکند.

ج) جمع‌آوری اطلاعات: ذکر آمار و اطلاعات مستند به مقاله شما غنای بیشتری خواهد بخشید مخصوصاً اگر قصد نوشتن یک مقاله تحقیقی یا علمی را داشته باشید. اصولاً یکی از رموز موفقیت روزنامه‌نگاران، داشتن آرشیوی شخصی از تمام موضوعات مورد علاقه‌شان است. آمارها، بریده جراید، کتاب‌های علمی، بروشورهای تبلیغاتی و همه و همه می‌توانند روزی عصای دست یک مقاله‌نویس حرفه‌ای باشند. برای مثال اگر می‌خواهید مقاله‌ای درباره «وضعیت مطبوعات در ایران» بنویسید می‌باید حداقل تعداد نشریات و شمارگان چاپی آنها را به‌طور مستند بدانید.

چ) شروع مقاله: شروع مقاله مثل «لید^۱ در خبر» می‌تواند ساده، مستقیم و خبری، باشد و می‌تواند به صورت نقل قول، امثال و حکم، شعر و یا وصفی باشد. مقاله‌نویسان حرفه‌ای همانند خبرنگاران که به «لید» خبر اهمیت ویژه‌ای می‌دهند به آغاز یا مقدمه مقاله اهمیت می‌دهند چرا که مقدمه یک مقاله در حقیقت ویرتین آن است و ویرتینی که ضمن جلب نظر و توجه خواننده به مطالعه مقاله، دارای نکات جدید و تازه‌ای باشد. در نوشتن یک مقدمه خوب تکنیک‌های زیر به کمک مقاله‌نویس خواهد آمد هر چند ذهن گسترده انسان، خلاقیت روزنامه‌نگاری و ذوق و قریحه نویسنده می‌تواند تعداد بی‌شماری از این روش‌ها را به وجود آورد.

- ساده، مستقیم و خبری: در این نوع مقدمه موضوع یا خبر برای خواننده مطرح می‌شود و سپس در یک جریان منطقی - تشریحی با نتیجه‌گیری مقاله به انتها می‌رسد. مثال: «از یازده سپتامبر به این سو، حضور نظامی آمریکا در آسیای میانه، پررنگ‌تر شده است و این کشور بویژه در ازبکستان و قرقیزستان بر تعداد پایگاه‌های نظامی خود افزوده است در چنین شرایطی، آقای محمد خاتمی سفر خود به این منطقه را با هدف تقویت

۱. لید - lead - مهمترین قسمت خبر که در پاراگراف اول آن می‌آید لید نامگذاری شده است. واژه لید به معنای هدایت کردن است. برای راهنمایی و ترغیب خواننده متن آورده شده است.

حُسن هم‌جواری آغاز کرد ...» (همشهری، چهارشنبه ۸۱/۲/۱۱).

- نقل قول و اقتباس از افکار و عقاید دیگران: در این نوع مقدمه، نویسنده با یک جمله یا چند نوشته از افکار مشاهیر علمی، ادبی و یا مذهبی مقاله را آغاز می‌کند این نقل قول باید در ارتباط با موضوع مقاله باشد و در تقویت اظهار نظر نویسنده مؤثر افتد و جذابیت لازم را ایجاد کند. مثال: «زمانی که میشل پلاتینی^۲ برای تماشای دیدار دوستانه دو هفته پیش آلمان-آرژانتین پا به استادیوم اشتوتگارت^۳ گذاشت به محاصره روزنامه‌نگاران آلمانی درآمد و با یک پرسش زیرکانه رویه‌رو شد: "نظرتان راجع به میشائیل بالاک^۴ چیست؟" واکنش پلاتینی خیلی ساده بود: "چیز زیادی درباره او نمی‌دانم." اما ناگهان مرد فرانسوی بارقه‌ای از شخصیت تأثیرگذار خود را به رخ کشید و با یک اشاره بی‌نظیر نشان داد که چقدر بالاک را خوب می‌شناسد: البته بالاک همان آلمانی بزرگی است که دوبار در اازه لیورپول^۵ را باز کرد...» (۷ اردیبهشت ۸۲ همشهری).

- امثال و حکم: شروع مقاله می‌تواند با ذکر مثل، حکایت و روایت باشد. هر مثل و حکایتی که در ابتدای مقاله نوشته می‌شود باید با موضوع متن مقاله هماهنگ باشد. مثال: می‌گویند ترس برادر مرگ است، ولی کسی نگفته پدر و مادرش کیست پدر ترس جیل است. تا انسان نسبت به کسی یا چیزی بی‌اطلاع نباشد از آن نمی‌ترسد.

- شعر: آوردن مصرع، بیت یا ابیاتی از شاعران گذشته و حال در ابتدای مقاله می‌تواند به جذابیت مقاله نیز کمک کند البته علاوه بر ابتدای مقاله در متن مقاله می‌توان برای قدرت بخشیدن به استدلال و نظر ارائه شده، شعر، ضرب‌المثل، حکایت و روایت آورد.

- وصفی: مقاله‌نویسی که قلم او دارای قدرت تصویرپردازی و تشریح است معمولاً از چنین روشی برای شروع مقاله استفاده می‌کنند این روش برای توصیف یک واقع یا صحنه و عینیت بخشیدن به موضوع و قرارداد خواننده در صحنه، مورد استفاده قرار می‌گیرد. مثال: مصیبتی که هم‌اکنون عراق در آن به سر می‌برد، مصیبت آوارگی کرده‌های عراق در شمال و شرق مرزهای عراق با ترکیه و ایران نیست بلکه مصیبتی است برای خود رژیم عراق در بغداد». (مجله الوطن العربی، ۱۹۹۱). مثال: «زان ماری^۶ از فراز بالکن منزلش در محله اعیان‌نشین سن‌کلود منظره دل‌انگیزی از پاریس را پیش چشمان خود دارد که برج ایفل، مون پارنا^۷ و کلیسای جامع شهر را فرا رویش قرار می‌دهد». (همشهری ۸۱/۲/۱۱).

ح) متن مقاله: نویسنده بایستی قبل از نگارش متن مقاله فهرستی از آنچه می‌خواهد بنویسد را تهیه کند، این فهرست شامل این موارد خواهد بود: اطلاعات درباره موضوع، سابقه موضوع و استدلال خود درباره موضوع که با کمک منابع مکتوب و غیر مکتوب مثل نظرات دیگران آن را محکم کند، پیام و نتیجه.

۲. Michel Platini

۳. استادیوم اشتوتگارت یک باشگاه فوتبال در کشور آلمان که در سال ۱۸۹۲ تأسیس شده است. ورزشگاه اختصاصی این باشگاه مرسدس بنز آرنا است.

۴. Michel Ballak کاپیتان پیشین تیم ملی فوتبال کشور آلمان.

۵. Liverpool یکی از باشگاه‌های حرفه‌ای فوتبال انگلستان که در شهر لیورپول مستقر است.

۶. Jean-Marie Lepen رئیس افتخاری حزب راست‌گرای افراطی جبهه ملی فرانسه.

۷. Mon Parnasse مون پارنا (مون پارانای) محله‌ای در ساحل چپ رود سن. برج معروف مون پارناس با ۲۱۰ متر در این منطقه شهر پاریس قرار دارد.

البته باید یادآور شد ترتیب قرار گرفتن این فهرست مطالب بستگی تام به نگارش و موضوع مقاله دارد. ممکن است سابقه موضوع پس از ذکر هدف بیاید یا در انتهای مقاله، حتی نتیجه‌گیری را می‌توان پس از شروع مقاله نوشت و سپس برای استحکام بخشیدن آن به استدلال پرداخت. با همه اینها نوشتن یادداشت و مقاله در مطبوعات ما سابقه دیرینه‌ای دارد که شاید هم سنگ با تاریخ روزنامه‌نگاری ما باشد و هنوز هم مطالعه یادداشت‌ها، سرمقاله‌ها و مقالات نویسندگان بزرگ در مطبوعات ایران برای خوانندگان یادآور رویدادهای سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، هنری و دیدگاه‌های انتقادی شخصیت‌های بزرگی چون سلطان‌العلمای خراسانی، میرزا جهانگیرخان شیرازی، ملک‌الشعراى بهار، جلال‌آل احمد، علامه دهخدا، میرزاده عشقی، میرزا آقا تبریزی، ابراهیم آخوندزاده، سید جمال‌الدین اسدآبادی، سیداشرف‌الدین گیلانی، جبار باغچه‌بان و ده‌ها روزنامه‌نگار آزاد اندیشی است که برای نشر فرهنگ ایران در عرصه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، ادبی و هنری قلم‌فرسایی کرده‌اند و البته که جفا‌های بسیار هم دیده‌اند تا جایی که برخی از آنها جان شیرین خود را در این راه از کف داده‌اند. اما از جمله آسیب‌هایی جدی که امروزه در این حوزه آرام آرام می‌رود تا به عنوان معضل لاینحل عرصه روزنامه‌نگاری جدید ما تبدیل شود این مسئله است که متأسفانه سردبیران به دلیل مورد شکایت واقع شدن و ترس از مجازات، کمتر به سمت یادداشت و مقاله‌های انتقادی نویسندگان می‌روند و این نگاه ممیزانه و خود سانسوری برای روزنامه‌نگاری ما جای نگرانی بسیار دارد چرا که فضای روزنامه‌نگاری ما را به سمت بی تفاوتی و سطحی‌نگری سوق می‌دهد. برخی از روزنامه‌ها فقط یادداشت‌ها و مقالات نویسندگان شناخته شده را منتشر می‌کنند و یا سفارش می‌دهند که ثابت این طرز فکر هم بایست نگران بود زیرا بیم انحصاری شدن بخش یادداشت نویسی و مقاله‌نویسی در روزنامه‌ها و حرکت به سمت افکار گلخانه‌ای در روزنامه‌نویسی ما می‌رود. این روزها نوشتن یادداشت و مقاله در مطبوعات کشور به شدت کم شده که مهمترین دلیلش آن است که روزنامه‌ها باید کاراحزاب را هم بکنند و تا حد زیادی به ابزار انتقال دیدگاه‌های سیاسی جریان‌ها و یا حمله به طرف مقابل محدود شده‌اند که این نیز نگرانی دیگری است در حوزه یادداشت نویسی و مقاله نویسی روزنامه‌های ما که استقلال روزنامه را به خطر افکنده است. اما از گذشته تا به امروز در حوزه هنر و خصوصا هنرهای نمایشی به جهت خصلت انتقادی آن مسئله یادداشت نویسی و مقاله نویسی در مطبوعات به عنوان امری مهم و تاثیرگذار تلقی می‌شده است از این رو حتی اگر نشریه‌ای به عنوان نشریه تخصصی حوزه هنر شناخته نشود به جهت آنچه که امروزه پر روشنفکری نامیده می‌شود توجه به مقالات ظریف اندیشانه و لطافت هنری دارد و هم برای جذب مخاطبان هنری هر چند وقت یکبار یادداشت یا مقاله‌ای را با موضوعات هنری از جمله هنر تئاتر، که گویند مادر هنرهاست، منتشر می‌کند و این نکته مهمی است که باید تقویت شود تا در صورت امکان هر نشریه یک ستون ویژه یادداشت هنری را برای مخاطبان خود ایجاد کند. یکی از کارکردهای روزنامه، انتقادگری است اما همه کار یادداشت نویسی و مقاله نویسی این نیست که فقط انتقاد کند بلکه بخشی از یادداشت‌ها و مقالات به جنبه‌های اطلاعاتی، علمی و تخصصی و روشنگری جامعه اختصاص دارند. درمقاله نویسی و یادداشت نویسی برای روزنامه‌ها ذهنی‌گرایی علنی می‌شود و جلوی چشم می‌آید دیگر تلاش نمی‌شود تا حضور «من» پشت ادعای عینی‌گرایی، بی‌طرفی و تعادل مخفی بماند.

«من» نویسنده، با صدای بلند و شفاف صحبت می‌کنم و خود را نشان می‌دهم اما یادداشت‌ها و مقالات

زمانی موفق‌اند که بکر باشند و از منابع مهم و معتبری در آنها استفاده شود.

یادداشت و مقاله باید لحن و نگاه ویژه خودش را داشته باشد و خواننده با خواندن متن بتواند حدس

بزند «چه کسی» و «با چه» اندیشه‌ای آن را نوشته است.^{۱۹}

برخی از نویسندگان ممکن است لحنی زیرکانه داشته باشند، گروهی به قصد اصلاح امور و رفع نارسایی‌ها می‌نویسند، گروهی جنجالی، عده‌ای صریح و خشک و بدون تحمل نظرات دیگران می‌نویسند و گروهی محکم که انگار می‌خواهند کسی را تأدیب کنند، عده‌ای نوشته‌های خود را همراه با التقاطی از فرهنگ‌ها، محاوره‌ای، عجیب و غریب، کولی‌وار و همراه با قشقرق‌بازی می‌نویسند و به اصطلاح شیطنت‌آمیز و طعنه‌آمیز می‌نویسند و گروهی هم نوشته خود را به شیوه اعتراف‌آمیز، مقتدرانه، ضد سیستم و مخرب و آزاردهنده، در بدترین حالتش یادداشت‌گاه با فحاشی همراه می‌شود که البته اینها بخشی آفت و بخشی هم حسن است که باید سره را از ناسره باز شناخت.

یادداشت و مقاله‌نویسی در روزنامه‌ها به گونه‌ای است که خوانندگان با نویسنده هم ارتباط برقرار می‌کنند. اغلب به همراه یادداشت و مقالات عکس یا طرحی از نویسنده چاپ می‌شود که به معرفی شخصیت نویسنده کمک می‌کند. ممکن است برخی از خواننده‌ها علاقه‌ایی خاص به یادداشت‌نویس و مقاله‌نویس یک روزنامه داشته باشند و برای خواندن ستون و مطلب آنها روز شماری کنند یا بالعکس از آنها متنفر باشند. بدترین اتفاق برای این گروه از روزنامه‌نگاران این است که نادیده گرفته شوند در اینجا باید یادآور شد که زبان و لحن نویسنده اغلب با روزنامه همخوانی دارد یادداشت‌ها و مقالات شخصیت روزنامه را می‌سازند و در عین حال از آن شخصیت می‌گیرند.

روزنامه‌ها ارزش این گونه نویسندگان را خوب می‌دانند روزنامه‌های سراسری در انگلستان حقوق زیادی به این گروه از نویسندگان می‌پردازند چرا که می‌توانند برای روزنامه تبلیغ مناسبی داشته باشند. در همین حال، بسیاری از روزنامه‌های محلی به خصوص کوچک‌ترها ر کم اهمیت‌ترها یا هفته‌نامه‌هایی که اغلب مجانی توزیع می‌شوند و آگهی خوبی ندارند به طور استراتژیک از یادداشت‌نویس یا مقاله‌ها استفاده می‌کنند. به جای این که مثل رقیبان خود «ستون ثابت» داشته باشند، تنها در مواقع مهم و ضروری این گونه مطالب را چاپ می‌کنند با این کار، روزنامه تلاش می‌کند تا حضور خود را در منطقه‌ای که منتشر می‌شود تثبیت کند و با یادداشت یا مقالاتی که منتشر می‌کند مردم را به واکنش وادار کند تا آنجا که سیل نامه‌ها به روزنامه سرازیر بشود.

اما آنچه که در این اثر تحت عنوان «نمایش نوشته‌ها» تقدیم شما خواننده عزیز شده است بخشی از یادداشت‌ها و مقالاتی است که نگارنده با موضوعات گوناگون که از سال ۱۳۷۶ تا ۱۳۹۱ در نشریات، خبرگزاری‌ها و روزنامه‌های مختلف منتشر کرده است. نوشته‌ها، عموماً در حوزه تئاتر و هنرهای نمایشی است. به همین جهت ترجیح داده شد عنوان نمایش نوشته‌ها را برای آن انتخاب کنیم. در نگارش این مطالب از منابع مختلفی استفاده شده که در بخش منابع و ماخذ به آنها اشاره شده است، امید که این مجموعه مورد نظر شما خواننده فرهیخته قرار گیرد.

مجید امرایی، دی ماه ۱۳۹۱ خورشیدی